

Тернопільська обласна
універсальна наукова бібліотека
Науково-методичний відділ

Професійне досьє
бібліотекаря

Інформаційно-методичний
бюлетень № 1—2 (56—57)

Тернопіль
2016

УДК 021 (477.84)

ББК 78. 342 (4 Укр.Те)

П 84

Підготувала	С. Т. Єрошенкова, завідувач науково-методичного відділу ТОУНБ
Редактор	О. М. Раскіна, провідний редактор
Комп'ютерний набір	С. Т. Єрошенкова, завідувач науково-методичного відділу ТОУНБ
Комп'ютерна верстка	В. І. Раківський, завідувач відділу автоматизації та механізації бібліотечних процесів ТОУНБ
Відповідальний за випуск	В. І. Вітенко, директор ТОУНБ, заслужений працівник культури України

П 84 Професійне досьє бібліотекаря : інформ.-метод. бюл. № 1-2 (56-57) / Терноп. обл. універс. наук. б-ка, наук.-метод. від. ; підгот. С. Т. Єрошенкова ; ред. О. М. Раскіна. — Тернопіль : [б. в.], 2016. — 24 с.

Пропонуємо вашій увазі черговий номер бюлетеня «Професійне досьє бібліотекаря». Маємо надію, що його матеріали допоможуть в організації діяльності та управління ЦБС.

Ваші зауваження та пропозиції щодо подальших випусків даного видання просимо надсилати на адресу: науково-методичний відділ, Тернопільська ОУНБ, бульвар Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46001; e-mail: nmv.tounb@ukr.net; тел.: 52-40-71.

УДК 021 (477.84)

ББК 78. 342 (4 Укр.Те)

*Затверджено на засіданні президії
Тернопільського обласного відділення УБА
8 квітня 2016 року*

Районні державні адміністрації
Районні ради
Міські ради
Об'єднані територіальні громади

**Щодо організації надання
бібліотечних послуг в умовах
об'єднаних територіальних громад**

ЗВЕРНЕННЯ

Тернопільське обласне відділення Української бібліотечної асоціації, яке об'єднує провідних фахівців бібліотечної галузі, звертається до керівників органів державної влади та місцевого самоврядування Тернопільщини із заявою щодо мети, завдань, змісту й дотримання норм законодавства в рішеннях, що стосуються організації надання бібліотечних послуг в умовах об'єднаних територіальних громад.

Процес створення мережі бібліотек, які обслуговували книжкою громаду краю, має свою історію. Вона незаперечна, її витoki беруть початок із читалень громадського товариства «Просвіта», яке зародилося в Галичині понад 100 років тому.

Публічні бібліотеки України — це осередки, що сприяють просвіті, і єдині заклади, де можна отримати безкоштовний доступ до інформації, знань, надбань національної та світової культури.

Відповідно до Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80>), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 219-р державна політика надання бібліотечних послуг у регіонах повинна реалізовуватися спільно з органами державної влади та місцевого самоврядування, бібліотечними закладами, установами освіти, науки та культури, професійними громадськими об'єднаннями.

Вважаємо своїм обов'язком заявити, що метою реформи місцевого самоврядування є створення спроможної територіальної громади, яка забезпечить належний рівень надання соціально-культурних послуг, у тому числі бібліотечних.

Виходячи з практики утворення перших ОТГ, можна виділити такі факти непослідовних дій та порушень відповідно до чинних законів України:

1. у п. 5, ст. 4, розділу I ЗУ «Про добровільне об'єднання територіальних громад» однією з умов є те, що якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання.
2. ч. 3 ст. 22 ЗУ «Про культуру» містить вимогу про те, що виключення закладів культури (у тому числі бібліотек та ЦБС) з базової мережі можливе лише за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв — Міністерством культури України.
3. ст. 15 ЗУ «Про бібліотеки і бібліотечну справу» передбачає попереднє погодження проведення реорганізації та ліквідації бібліотек із Міністерством культури України.

Відповідно до Рекомендації щодо організації надання бібліотечних послуг в умовах об'єднаних територіальних громад, розроблених Національною парламентською бібліотекою України та погоджених Професійною спілкою працівників культури України, наголошуємо, що в разі, коли в районі функціонує ЦБС, може залишатися така модель і надалі, при цьому ЦБС перебуває в спільній комунальній власності всіх об'єднаних територіальних громад району та утримується з районного бюджету.

В іншому випадку, згідно із рішенням органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, утворюються публічні бібліотеки з правами юридичної особи, але при цьому відповідно до рішення районної ради, попередньо необхідно реорганізувати ЦБС, передати її майно у власність об'єднаної територіальної громади.

Механізм передачі:

1. Загальні правові норми щодо припинення діяльності юридичної особи розповсюджуються й на бібліотеки та передбачені Статутом ЦБС.

2. Відповідно до Цивільного та Господарського кодексів України, припинення юридичної особи можливе шляхом ліквідації або реорганізації. Ліквідація передбачає повне, остаточне припинення юридичної особи, при цьому ліквідована організація не залишає після себе правонаступників. А в результаті реорганізації юридична особа передає своє майно, права та обов'язки іншим юридичним особам — правонаступникам.
3. Рішення про реорганізацію ЦБС може прийняти лише орган, який має на це повноваження — районна рада. І, відповідно, вона створює Комісію з реорганізації. З моменту призначення Комісії до неї переходять повноваження щодо управління ЦБС.
4. Комісія з реорганізації здійснює всі заходи щодо реорганізації ЦБС, у тому числі не пізніше, ніж за два місяці до завершення процесу реорганізації письмово попереджає усіх працівників ЦБС про можливе вивільнення та одночасно пропонує їм іншу роботу (у разі наявності) за відповідною професією чи спеціальністю.
5. При реорганізації ЦБС, коли її майно передане у власність об'єднаних територіальних громад, а районна бібліотека залишається в спільній комунальній власності територіальних громад та обслуговує користувачів, виконує методичну та інші функції (комплектування та обробка фондів, каталогізування) для публічних бібліотек об'єднаних територіальних громад. При цьому бібліотеки об'єднаних територіальних громад утримуються за рахунок бюджетів об'єднаних територіальних громад, а районна бібліотека — за рахунок районного бюджету. Відповідно до ст. 93 Бюджетного кодексу України об'єднані територіальні громади частково компенсують трансфертами утримання районної бібліотеки в частині надання послуг бібліотекам об'єднаних територіальних громад.
6. Директор ЦБС одночасно є керівником центральної бібліотеки відповідно до Статуту комунального закладу та Положення про централізацію.

В умовах, що склалися, та керуючись досвідом країн Євросоюзу (Німеччина, Польща, Литва та ін.), настійливо рекомендуємо зберегти й надати перевагу усталеній та ефективній системі організації бібліотечної мережі, а саме централізованим бібліотечним системам, змобілізувати фінансові ресурси громад для

утримання центральних бібліотек регіонів, виявити розуміння та докласти максимум зусиль для збереження якісного кадрового потенціалу бібліотек.

Сподіваємося на спільну зацікавленість і розуміння у вирішенні проблем забезпечення громад якісним бібліотечним обслуговуванням та співпрацю. Крокуймо до Європи разом!

Голова президії
Тернопільського обласного відділення
Української бібліотечної асоціації

Вітенко В. І.

Сучасні технології популяризації читання серед бібліотекарів: форми роботи

Читайте книги, обговорюйте їх із друзями, обмінюйтеся книгами, даруйте їх одне одному. Для книги нема нічого гіршого, ніж бути забутою на полиці. Коли ми їх читаємо і передаємо іншим, ми даруємо книгам друге життя, а своїм друзям — цілий захоплюючий світ.

О. Рой

Предметом особливої уваги бібліотечного співтовариства є й залишається проблема організації дозвілєвого читання, адже бібліотекар-професіонал — це не лише організатор, але й лідер читання.

Читання для бібліотекаря — найважливіший елемент професійної діяльності, проте реалізація таких професійних завдань, як бути зразковим читачем і користуватися авторитетом у відвідувачів бібліотеки, тісно пов'язана з фактором часу, який співробітник бібліотеки може виділити для читання у свій особистий час або «викроїти» в процесі робочого дня.

Маємо констатувати, що, на жаль, обсяги читання у бібліотечному середовищі останнім часом значно скоротилися. При тотальному дефіциті часу багато бібліотекарів вибирають «читання для задоволення».

Широта діапазону особистих інтересів, пристрастей, цілей вибору репертуару читання бібліотекаря перш за все залежить від його інформаційної культури, пропозицій сучасного книжкового ринку та ресурсних можливостей бібліотеки або/й відділу, в якому працює фахівець.

Бібліотекар — той самий читач, але набагато більше цілеспрямований у своєму читанні. В останні роки спостерігається спад у системі підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, адміністрація книгозбірні більше покладається на самостійність бібліотекаря, його прагнення до самоосвіти. Таким чином, читання стає виключно особистою справою кожного. Чи підвищувати власний інформаційний потенціал, кожен вирішує для себе сам.

І, безперечно, передусім для того, щоб користуватись авторитетом у читача, бібліотечний працівник має орієнтуватися у значно більшій кількості документів. З огляду на це надзвичайно важливим є забезпечення систематичності й результативності самоосвіти бібліотечних фахівців, її інформаційно-методична підтримка.

До системи заходів щодо активізації читання бібліотекарів входять:

- підвищення читацької компетентності працівників бібліотек через систематичне проведення оглядів «гарячих» новинок художньої літератури, оглядів літературно-мистецьких журналів, рекомендаційної бібліографії як засобу керівництва читанням;
- організація професійного спілкування шляхом обміну думками про прочитані книги, складання відгуків та рецензій на прочитані книги та презентація їх перед колегами (у т. ч. через блоги, сайти);
- обмін досвідом про читання як однієї з базових соціокультурних практик завдяки проведенню семінарів-тренінгів, проблемних лекцій, консультацій для бібліотекарів з питань читання, навчання їх новим формам та методам просування читання, популяризації дискусійних книжкових клубів, буктрейлерів.

Стимулювати мотивацію до читання серед бібліотекарів можуть наступні форми роботи:

1. Розробка та реалізація довгострокової програми «Бібліотекар, який твій читацький вибір?».
2. «Скайп»-лабораторія або вебінар з технологій читання: заняття за примірною тематикою: «Повільне читання», «Аналітичне читання», «Маркувальне читання» (з олівцем у руках), «Види записів, якими володіє кваліфікований читач» тощо.
3. Конкурси професійної майстерності: на кращий сценарій проведення літературного квесту, кращий літературний синквейн, кращу нетрадиційну книжкову виставку серед молодих бібліотекарів «Мої літературні уподобання», кращий бібліомікс для формування домашніх бібліотек, флешбук (презентація або знайомство з цікавими книжками за допомогою цитат, ілюстрацій, особистих історій успіху та іншої інформації про книгу), кращу інсталяцію меню у бібліокафе

«Книжкова смакота», кращий стартовий пакет початківця в читанні (рекомендаційні списки), довершена рекомендація.

4. Змагання на кращу «рекламну кампанію» із просування обраної книги — буктрейлер.
5. Бібліотечний клуб як творча платформа зі створення читацьких клубів при бібліотеках.
6. Дискусійні «гойдалки», мета яких полягає у тому, що кожен із бібліотекарів протягом року читає нові книги сучасних авторів, а згодом точаться дискусії навколо прочитаного, або ж читання однієї книжки всім колективом книгозбірні.
7. Майстер-клас щодо сучасних підходів проведення читацької конференції — презентації книги.
8. Книжкові виставки: «Кращі книги року», «Я прочитала, і хочу розповісти...». На останній можна представити свої літературні уподобання в різні періоди життя за розділами: «Коли я згадую дитинство» (улюблені книжки у дитинстві), «Коли я юність згадую», «Коли я навчалась...» (книги періоду навчання у виші), «Коли я працюю...».

Який досвід роботи може яскраво проілюструвати системну діяльність щодо формування читацької компетентності бібліотечних фахівців? Зокрема, привертає увагу досвід Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. М. Горького, яка на сторінках власного видання у 2009 році описала реалізацію довгострокової програми «Бібліотекар як читач». Програма містила два блоки. До першого увійшло ділове бібліотечне інформування. На думку колег із Запоріжжя, ділові ігри «Як запропонувати читачам нові книги?» та «Вибір книг для читання» змогли допомогти навчити бібліотекарів діалоговим формам спілкування з читачами, опанувати мистецтво живої розповіді про книгу; рейтинг «Книга, про яку хочу розповісти» дозволив бібліотекарям продемонструвати власну ерудицію, професійні навички. Заходи другого блоку програми були зорієнтовані на оперативне інформування про новинки літератури. Так у циклі «Бесіди з бібліотекарем про літературу» колеги радили передбачити літературні години, рекламні огляди, години інформації: «Представляємо лауреатів конкурсу «Коронація слова», «Нове ім'я в літературі», «Популярні імена вчора і сьогодні», «Історія в художньому слові», «Українські музи світової культури» тощо.

За порадою колег при формуванні читацької культури бібліотекаря варто передбачити проведення в колективі циклу заходів «Як представити книгу читачеві», розпочавши з консультації «Аналіз літературного твору та бесіди про прочитане в бібліотеці», продовжити на професійному тренінгу «Як рекомендувати книги для читання?», закінчити літературною грою «Що читає бібліотекар?» або професійним конкурсом «Довершена рекомендація». Отримані навички варто продемонструвати при організації виставки-діалогу «Роздуми над прочитаною книгою», «Що у нас читають?»; обговоренні «Вибір книги для читання: наука чи мистецтво?»; в усній рецензії «Тільки що прочитано». І завершувати цикл можна «захистом» читацьких формулярів бібліотекарів «Що ви читаете сьогодні?».

У рамках підготовки до проведення конкурсу професійної майстерності «Довершена рекомендація» варто ознайомитись із проектом «Книжкова полиця видатної людини», який репрезентовано на сторінці комерційної Бібліотеки VOtaN у «Facebook».

Що власне можна сказати про усну рекомендацію? Метод пропаганди книжки шляхом «живого слова» завжди займав переважне місце серед інших форм рекомендації книг і є найбільш життєвим на сьогодні. Ще у 1925 році на сторінках фахового журналу Борис Володимирович Банк відзначив, що «...усна рекомендація становить чи не 9/10 всієї активної роботи книгозбірні. У примітивній формі усна рекомендація ведеться у всіх бібліотеках, без винятку; більш широко і систематично її використовують 85% книгозбірень. Користуються усною рекомендацією або беруть книги для читання, які рекомендовані бібліотечними працівниками 70% читачів».

Сьогодні ж публічні бібліотеки широко використовують у своїй виставковій діяльності інформаційні стенди, мета яких зацікавити, не дати піти відвідувачу без книги. Формат їх представлення різноманітний. Наприклад, колектив книгозбірні № 33 Централізованої бібліотечної системи м. Львова запропонував читачам залишати відгуки про прочитані книги, які відразу ж представлялися на стенді «Книги читацьких симпатій», а цікаво оформлена квітка з пелюстками, де були зазначені «Улюблені письменники бібліотекарів», не лише вмотивовує до активного читання, а й є прикладом довершеної рекомендації.

Багато читачів як і раніше шанобливо ставляться до бібліотеки і бібліотекаря, прагнуть до встановлення більш тісних контактів. Але часом вони хочуть отримати не тільки консультацію про те, які саме книги є в бібліотеці, а й обговорити з фахівцем прочитане. Читачі з пошаною ставляться до бібліотекарів, з якими можна поговорити про новинки літератури, на інші, цікаві для них теми. А також вдячні тим, хто допомагає розібратися у вже прочитаних книгах.

А що сьогодні у щоденній практиці пошуку літературних новинок використовують сучасні бібліотекарі? Повертаючись до сьогоднішнього варто зазначити, що така важлива складова популяризації читання як літературна критика, перебуває в занепаді. Ось чому саме бібліотекарі можуть зайняти нішу експертів на ринку книжкових новинок для читачів. Це може стати дуже цікавим — складання власної літературної карти ставлення до письменника. Але маємо визнати, що за свою «літературну карту» кожному доведеться відповідати перед читачем особисто.

Доречним видається питання: де брати інформацію про книжкові новинки? Найперший рівень — це власне видавництва та письменники. Переважна більшість відомих і потужних книговидавців та літераторів мають сайти, блоги. Варто їх переглядати, як великі, так і дрібніші, щоб бути в курсі книжкових новинок. По можливості до них треба додати закордонні інтернет-ресурси. Бібліотечному фахівцю, який відповідальний за організацію системи удосконалення читацької компетентності колег, варто скласти список найважливіших для них авторів, заглядати на їх акаунти, включити їх до списку своїх друзів в соцмережах.

Цифровий медіаконтент стає основним джерелом інформації та комунікації для освіченої молоді, на яку власне й спрямована мережева книжкова реклама. А відтак автори й видавці зацікавлені у найширшому використанні можливостей мережі щодо просування своїх видань і творів. Оскільки в сучасних умовах співіснування традиційної культури читання книжкових видань і використання ресурсів цифрового медіасередовища перебуває у пошуку оптимального балансу, інтернет-рекламування книжкових видань є видом не лише комерційної, а й соціальної реклами, спрямованої на збереження культурно-цивілізаційних здобутків суспільства.

Для активної молоді можна запропонувати організувати книжковий флешмоб в інтернеті — так званий «флешбук». Бібліотекар створює акаунт (сторінку) в будь-якій соціальній мережі на ім'я будь-якої книги і запрошує до неї якомога більше друзів. Протягом місяця знайомить їх з книгою через фрагменти тексту, ілюстрації, біографію автора, особисті переживання тощо.

Якщо використовувати медіаресурс як джерело інформації про літературний процес, бібліотечному фахівцю варто знати, що єдина спеціалізована програма «КНИГА.UA» демонструється саме на «Першому національному телеканалі». Тут інформування та рекламування книжкових видань і творів різного цільового та читацького призначення здійснюється дуже сучасно та динамічно: телеанонс знайомить глядачів зі змістом випуску; коментарі дають авторитетні експерти; рубрика «Кіночитання» ознайомлює з екранізаціями творів літератури; рубрика «Літблог» представляє аудиторії твори авторів найрізноманітнішої тематики; відомі люди розповідають про свої читацькі уподобання; демонструється буктрейлер тощо.

На першому каналі Українського радіо в ефірі можна почути наступні передачі:

- «Екслібрис» — про книжкові новинки розповідає літературознавець М. Слабошпицький;
- «Літературні читання» — українська й світова література в акторському прочитанні;
- «Сторінки світової класики», що звучать у межах «Літературних читань»;
- «Книжковий сюжет» — про книжки та про все до них дотичне;
- «Поетична сторінка» — вірші українських і зарубіжних поетів;
- «Театр перед мікрофоном» — радіовистави із фондів «Українського радіо».

При підготовці заходів, спрямованих на актуалізацію читання бібліотечних фахівців, варто ретельно ставитися й до книжкових премій. Відслідковувати необхідно не стільки інформацію, хто стане переможцем, скільки вивчати претендентів, зазначених у шорт-листах. Переможець премії — це, звичайно, важливо, але шорт-лист цікавіше.

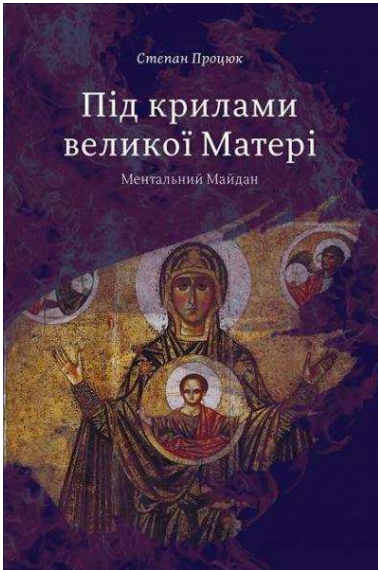
Професійне читання та читання «для задоволення» є й залишається важливим елементом системи безперервної освіти бібліотекарів, а пошук організаційних шляхів його забезпечення в першу чергу спрямований на підвищення соціальної ролі книгозбірень у суспільстві. З огляду на це для фахівців буде корисним тематичний підбір матеріалів з актуальних питань бібліотекознавства, представлених на сайті «Бібліотечному фахівцю» (<http://profy.nplu.org/>) у розділі «Методисти рекомендують».

(За матеріалами методичних рекомендацій «Бібліотекар як учасник процесу читання та його популяризатор», підготовлених М. Талалаєвською)

Сучасні технології популяризації читання серед бібліотекарів: форми роботи [Електронний ресурс] // Бібліотекар як учасник процесу читання та його популяризатор : [метод. рекомендації] / Національна парламентська бібліотека України ; матеріал підгот. М. Талалаєвська. — Електрон. текст. дані. — Київ, 2016. — Режим доступу: <http://profy.nplu.org/file/reading.pdf>, вільний (дата звернення: 05.04.2016). — Заголовок з екрана. — Мова укр.

Процюк, С. Під крилами великої Матері : Ментальний Майдан : роман / С. Процюк. — Брустурів : Дискурс, 2015. — 240 с.

Роман «Під крилами великої Матері» — суспільно-історичний — торкається подій Євромайдану. Головний герой хоче, але через хворобу тіла не може бути на Майдані. Чому він так болісно це сприймає? Чого бажає?

Новий роман Степана Процюка — це свідомість доби в «хірургічному» розрізі. Усі нутрощі — напоказ. Моторошно? Звісно! Але тільки так кожен може зрозуміти, чому він такий... Чому на одному плечі сидить невидимий «мамай», а на іншому «ватник»?

Твір має кілька ідейно-сюжетних ліній, адже в ньому йдеться про особистість, яка має відчуття не тільки релігійного права вибору, а й соціального, морального та політичного (що в контексті книжки є основним). Чи може людина відчувати себе здоровою фізично та морально, не відчуваючи під собою духовної та суспільної твердині? Чи може людина ідентифікувати себе як особистість, індивідуум, не будучи вірною ідеалам релігії, сім'ї та держави? Що важливіше: відстояти вічні цінності й самого себе, чи сліпо плисти за течією?

Можливо варіант із течією не був би й таким уже поганим, якщо не означав відмову від права вибору, а отже — свідоме підкорення чомусь невідомому, тому, що ніколи не відкриє істини, і тому — не може бути правдою.

Герой роману обирає боротьбу з фізичним болем, психологічними терзаннями та «владою» своєї країни. Що символізуватиме ця боротьба? Це мазохістський спосіб зрозуміти себе, намагання самоутвердитись? Найімовірніше — це бажання свідомо робити вибір, який приноситиме користь собі, близьким та своїй країні; вибір, який засвідчуватиме велику любов незалежного сина/доньки і незалежної Великої Матері України.

І можливо вибір героя твору, як і вірність цьому вибору, означатимуть щось більше, тому що є речі, які в очах Вічності меншими не стануть ніколи!

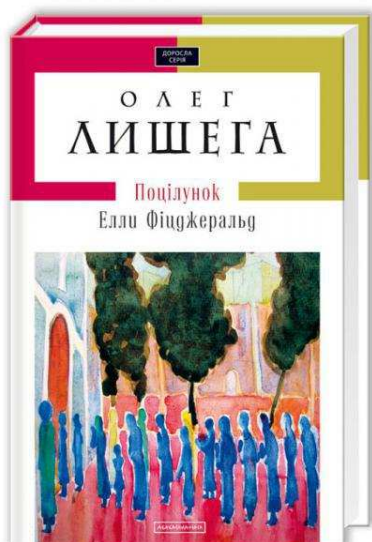
Ткаченко, Г. *Спалені мрії* : роман / Г. Ткаченко. — Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. — 320 с.

Новий історичний роман «Спалені мрії» Ганни Ткаченко гідний стати на один щабель із кіноповістю «Україна в огні» Олександра Довженка.

Незламний дух українців у жорнях Другої світової війни. 1944 рік. Чернігівщина. Мар'яна мріяла про щасливе майбутнє зі своїм чоловіком та дітьми, однак безжальна війна знищила їхні надії. Чоловік так і не повернувся із фронту, зник безвісти. А на руках четверо дітей... Вони й досі пам'ятають звірячу жорстокість ворога: за двох своїх фашисти вбивали тисячі, а потім палили села вщент. Коли ж партизани свідомо не йшли на допомогу! Безжальний вогонь забирив не лише життя, навіть мрії тих, кому вдалося врятуватися...

Лишега, О. *Поцілунок Елли Фіцджеральд* / О. Лишега. — Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2015. — 240 с. — (Доросла серія).

До книжки, яку Олег Лишега впорядковував упродовж останніх років життя, увійшли есеї, переклади й вірші. Видання складається з двох частин, кожна з яких є втіленням мрії про окремий томик. Перша частина («Поцілунок Елли Фіцджеральд» — за назвою однойменного есею) нагадує про нездійснене бажання Грицька Чубая написати книжку про любов до джазу. Есеї «Поцілунок Елли Фіцджеральд», «Час», «Лозанн», «Торс» та інші є радше ліричними мемуарами, майстерним поєднанням сповіді, спомину й поезії, ніж власне творами про джаз. Костянтин Москалець має рацію, називаючи їх у післямові «джазовими імпровізаціями».

Другий розділ вирізняється розмаїттям творів і голосів. Перед нами Лишежина книжка про Америку, яка відкриває поетове бачення цього континенту. Його візія не має нічого спільного зі

світом голлівудських фільмів. Лишега представляє трансцендентний вимір материка.

Почасти наслідуючи ірландців, які звать свою країну «Emerald Isle», Лишега називає батьківщину індіанців, філософів (Генрі Торо) і поетів (Робінзон Джеферс) «America Emeralda». Смарагдова трава на горі Нітані, неподалік від Лемонту, смарагдові гірські хребти Апалачі вздовж океану, смарагдовими здаються індіанські міти, які переносять нас у часи, «коли ще світ був свіжий», а зв'язок між людьми і звірами — тіснішим. Щось від смарагду мають і щоденникові записи Генрі Торо, яким притаманне уважне ставлення до природи, туга за первозданністю і майже антична афористичність вислову. Для перекладу Лишега обрав саме фрагменти щоденника або «Журналу», літературна вартість якого, на думку знавців, перевершує навіть знамениту книжку Торо «Волден».

Поезія Робінзона Джеферса, представлена повніше, ніж у збірці вибраного «Зима в Тисмениці», вражає гуманністю свого інгуманізму: для Джеферса людина з її радощами та проблемами є не центром усесвіту, а важливою частиною великого цілого. Щемкі спогади про напівхорвата-напівіндіанця Ріка і час, проведений із ним, коли Лишега був стипендіатом Фулбрайта у Пенсильванії, стали приводом до написання «Листа». Вірш «Сокіл», написаний англійською мовою і присвячений Рікові, є блискучим поетичним переосмисленням історії, як Джеферс споруджував «Соколину вежу».

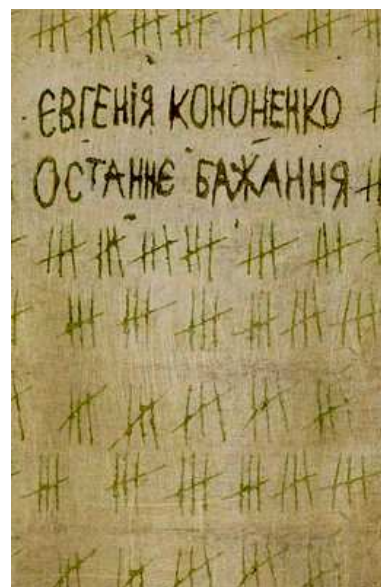
Ці есеї та переклади розкривають духовні шукання автора. Книжка зацікавить усіх, для кого, за висловом Володимира Єрмоленка, «мислити і жити — це два береги однієї річки». Адже це передовсім пропозиція альтернативного мислення або запрошення у світ, де слова «Людина», «Любов», «Природа» вимовляють із такою ж повагою і трепетом, як і слово «Бог».

Кононенко, Є. Останнє бажання : роман / Є. Кононенко. — Львів : Вид-во Анетти Антоненко, 2015. — 136 с.

В Україні триває запізнілий процес декомунізації. Той процес, який повинен був блискавично відбутися після розпаду Союзу. Процес, який уже пройшли Чехія, Польща, Німеччина, Румунія, Грузія, Естонія та інші країни, у нас тільки набирає обертів...

Про те, що не договорюють можновладці, розкажуть письменники. Один із таких прикладів — роман «Останнє бажання» Євгенії Кононенко. У ньому йдеться про червоного ката радянської імперії та провідного письменника Країни Рад. Про того, хто вночі страчував ворогів народу в кімнаті мінус тридцять один, а в майбутньому отримав тепле місце у видавництві, увійшов до шкільних хрестоматій та мав кругленькі гонорари за переклади власного твору «Кат» багатьма мовами світу.

Мова про вигаданого радянського письменника Івана Івака, який так чи інакше має своє втілення в реальному житті. Хто ж ховається за цим образом? Хоч письменниця жодним чином не натякає у творі, хто б це міг бути, чия біографія лягла в основу останньої книжки Івака, його автобіографії «Останнє бажання», але і так ясно, що багато письменників (і нині суцїх) стали зірками радянського світу аж ніяк не завдяки талановитим віршам чи романам. Мало того, про них ніхто б і не знав, якщо б вони не писали похвальні оди радянським диктаторам, не прикрашали перші сторінки своїх книжок віршами, які прославляють «подвиги» червоних командирів та вождів.

Друга загадка роману — це Габріель Деус. Ворог народу невизначеної статі, який порушив монотонність конвеєрно-репресивної машини смерті в кімнаті мінус тридцять один і душевну рівновагу Івака. Адже саме ця страта не відбулася, чим прирекла головного героя на вічні муки запитань: чи це надприродна містична сила? Чи просто підставна особа, яка перевіряла катів на дотримання інструкцій?

Цей епізод прихованої біографії Івана Івака мучив його все життя, перетворився на кошмар радянської людини, якій увижалося, що за нею стежать і хочуть заарештувати. Ця інфекція (чимось подібна до параної), котру розповсюдив тоталітарний режим, була дуже зручною системою, щоби тримати на гачку людей. Така маніпулятивна техніка була доведена в Радянському Союзі до апофеозу абсурду, коли ніхто ні в кому не був упевнений: ні в сусідах, ні в родичах, ні в співробітниках. І кожен міг сумніватися й водночас помилятися в іншому та писати доноси, що

приводило до фатальних наслідків. Євгенія Кононенко чітко прописує ці деталі в характері Івака, концентрує ідею неможливості позбутися цієї фобії в рамках тоталітарного суспільства. І найважливіше, що вона робить, так це нагадує, що потворне радянське минуле залишає свої психічні шрами в душі пострадянської людини.

Роман Євгенії Кононенко наповнений загадками минулого, біографічними таємницями. «Останнє бажання» — це спроба написати без купюр істинну біографію, чесну й неупереджену розповідь про власне життя, таку, якою можуть користуватися лише близькі люди, котрим можна довіряти. Це нащадки Івана Івака, які відкрили страшну правду про батька. І найголовніша ідея роману — українцям найперше потрібно декомунізувати власну душу, а потім уже спилувати пам'ятники радянським диктаторам та міняти назви вулиць.

Теплі історії про кохання : збірка оповідань / за ред. Ю. Шутенко. — Київ : Брайт Стар Паблішинг, 2014. — 136 с. — (Теплі історії).

Здається, що про важливість, необхідність та силу любові у житті кожної людини сказано вже всі слова. Магія цього життєствердного почуття надихає багатьох митців на створення незабутніх прозових, поетичних, драматичних шедеврів. П'ята збірка оповідань із серії «Теплих історій» якимось по-особливому трепетно й ніжно торкається найпотаємніших струн серця читачів.

Життєві історії кожного з чотирьох тематичних розділів збірки сповнені віри, зворушення, радості, драматизму, а подекуди й болісного прозріння в пошуках взаєморозуміння й такої бажаної гармонії між двома «полоненими» бешкетника Амура. Поринувши в атмосферу мрійливості, романтичності, читач разом з авторами текстів простуватиме шляхом зустрічі, зародження світлого вогника любові, аналізуватиме мотиви поведінки персонажів,

співпереживатиме, відкриватиме тонкощі психології стосунків між чоловіком і жінкою.

Ще однією цікавинкою цього видання є розділи «Одружені» та «Часоплин». Розміщені тут тексти піднесено журливо, а іноді — жартівливо описують різноманітні ситуації, обставини та виклики, які постійно ставить буденність перед відкритими для кохання серцями. Чи здолають ці буремні виклики обранці долі?, як зберегти блиск в очах та ніжність дотиків аж до золотого весілля?

Сказати правду, складно виділити певне окреме оповідання, тому що кожному текстові притаманний символізм — як, наприклад, в оповіданні «Про кохання розкаже троянда» Віоліни Ситнік — у поєднанні з реалістичністю образів та відчуттів. І все це — на тлі майже сакральної непідвладності кохання часові, що надає почуттям витонченості, наче оксамитовий післясмак дорогого витриманого вина, або ж перетворює їх на миттєвий коротко-часний спалах емоцій, мрій та сподівань, котрим так і не судилося стати реальністю.

Гортаючи сторінки книги, читач, можливо, буде сміятися, сумувати, радіти, обурюватися, відчувати зворушення, надію чи навіть розпач, однак точно не залишиться байдужим до лабіринтів долі персонажів, які так натхненно шукають ключі до щастя.

Тож, друзі, «солодкого читання та радості взаємного кохання!» щиро бажають нам, читачам, творчий колектив авторів, видавців збірки та її укладач Юлія Шутенко.

Книжка є своєрідним закликком: бережімо своїх коханих, близьких людей! Лише від спільного бажання, зусиль, прагнень та намірів чоловіка й жінки залежить, чи допливе кораблик кохання до пристані взаєморозуміння в бурхливому океані щоденного життя.

(За матеріалами інтернет-видання «Друг читача»)

Бучацький район

Важливе місце в діяльності бібліотек ЦБС займає підтримка самоосвіти й освітніх програм.

Уже стало традицією в центральній бібліотеці організовувати виставку-хобі. Цього року вона мала назву «Фантазія і творчість». На виставці було представлено вироби, які власноруч виготовили юні користувачі бібліотеки, зокрема вишивки, картини, роботи з бісеру, паперу, ковані вироби, а також вироби із соломки й лози тощо.

Протягом року на абонементі центральної бібліотеки діяла міні-виставка «У світі малої прози». На юнацькому абонементі ЦБ та в бібліотеках-філіалах ЦБС було розгорнуто виставку-пораду «Рейтинг професій», яка знайомила випускників шкіл із професіями та сучасним станом на ринку праці України та світу.

Під час інформаційної бесіди «Мій вибір, мій успіх!», яка відбулася в читальному залі ЦБ, бібліотекар юнацького абонементу О. Рибак ознайомила майбутніх абітурієнтів із рейтингом популярних професій, розповіла про навчальні заклади України, які готують фахівців відповідних спеціальностей, та способи розвитку освітньо-професійних можливостей і шляхи їх успішної реалізації. Аналогічний захід відбувся в бібліотеках-філіалах сіл Бариш, Підзамочок, Жизномир, Передмістя, Ліщанці.

Упродовж квітня — липня фахівці юнацького абонементу ЦБ та бібліотек-філіалів ЦБС проводили інформаційні хвилини «Світ нових професій» для учнів 10—11 класів.

Гусятинський район

Щорічно в другу неділю травня ми святкуємо День матері. У цей день кожна дитина, мала чи велика, вітає рідну матусю, із вдячністю цілує її натруджені руки. Мама — основа всіх основ. Вона народжує та виховує дитину. Мати, мама, матуся, нене — такими словами величаємо жінку-матір. Скільки спогадів і тепла таїть у собі це магічне слово, яким ми називаємо найдорожчу, найдобрішу, найкращу, наймилішу нам людину.

Працівники Гусятинської центральної бібліотеки підготували Свято матері «Прекрасний світ любові материнської», яке провели в центральній районній комунальній лікарні. Під час заходу

у виконанні бібліотекарів прозвучали поезії про матерів, чиї сини не повернулись з афганської війни, Героїв Небесної сотні, зворушливі історії для душі та вірші-молитви нашої землячки — поетеси Л. Є. Печінки.

«Мамо, вічна і кохана!» — під такою назвою відбулося свято в бібліотеці-філіалі с. Вільхівчик. З дитячих уст лунали вірші й привітання матерям, звучали пісні. Бібліотеки-філіали сіл Котівка, Сидорів також приєдналися до святкування Дня матері, провівши заходи на тему «Мамо, Тобі низесенько вклонюсь», «Безсмертний образ матері моєї». Перед святковим концертом відбувся ярмарок-розпродаж домашньої випічки. Зібрані кошти було передано односельчанам — воїнам АТО.

«Помоліться батьки за дочок і синів, щоб у світі їм мирно жилося» — назва літературно-музичного вечора в с. Ключинцях, який спільно підготували працівники бібліотеки й Будинку культури.

У Копичинецькій міській бібліотеці для дітей відбулося родинне свято, присвячене Дню матері та Міжнародному дню сім'ї. У читальному залі книгозбірні функціонувала книжкова виставка «Тато, мама і я — читаюча сім'я». Ушановувала бібліотека багатодітні сім'ї Вовк — Зарембських та Савок — Грицько — мешканців с. Чагарів, діти яких є активними читачами книгозбірні. Центральне місце на виставці зайняли творчі доробки сімей Савок і Грицько. Тут було представлено роботи найстаршої вишивальниці сім'ї — бабусі Савки Любові Богданівни, а також її доньки Грицько Олесі Василівни та доньки-онуки Діани. Вишиті рушники, роботи з бісеру, картини, вишиті стрічками та бісером, прикрасили зал бібліотеки.

Родина була та залишається хранителькою духовних цінностей, культури та історичної спадщини поколінь, чинником стабільності й розвитку. З родини починається життя людини, тут відбувається формування її як громадянина. Тому тандем сім'ї та держави — необхідна передумова процвітання й добробуту його громадян. У Копичинецькій міській бібліотеці для дітей відбулося лемківське родинне зібрання, приурочене до Міжнародного дня родини.

Заліщицький район

Важливим напрямком роботи публічних бібліотек є патріотичне виховання. У бібліотеках району організовувались години пам'яті,

зустрічі з рідними загиблих краян, обговорення та презентації книг, спілкування з воїнами — учасниками АТО та інші. Також оформлено викладки літератури «Вісті з передової», на яких було представлено найсвіжіші матеріали з періодичних видань «Хроніка війни. Останні події в зоні АТО», «Україна — єдина країна», «Не здолати Україну», «Пам'ятаймо імена Героїв».

Бібліотечні працівники проводили масові форми популяризації літератури: дискусії «Кому потрібна ця війна?», обговорення проблемних статей із періодики «Фронтний щоденник», цикл бесід «Вісті із фронту», години мужності «Гірко плаче Україна за своїми синами».

Також зібрали біографічні відомості, фотодокументи, записали спогади рідних, склали бібліографічні й вебліографічні списки з посиланнями на джерела, які доповнюють інформацію про загиблих Героїв — учасників АТО, наших краян: заліщан Олега Гулька, Ореста Квача, Святослава Лаврика, Володимира Марусича (проживав у с. Солоне), Петра Слободяна (проживав у с. Шипівці).

В альбомі поміщено витяги з Указів Президента України про присвоєння їм посмертно орденів та медалей.

Альбом «Герої — в наших серцях» постійно експонується в центральній бібліотеці, а також пропонується для ознайомлення учасникам бібліотечних заходів.

Аналогічні матеріали зібрано в Солонській, Шипівецькій, Товстенській бібліотеках-філіалах ЦБС, де оформлено Куточки пам'яті, присвячені Героям АТО — односельчанам, які загинули у боях на Сході України.

Бібліотечні працівники організовують зустрічі з рідними загиблих воїнів. У центральній районній бібліотеці створено книгу спогадів «Слова маминого серця». Зібрано присвяти й оформлено книгу «Автори Заліщанщини — Героям-сучасникам».

Синьківська, Добрівлянська, Печорнівська, Зеленогайська, Шутроминська, Блищанецька, Виноградівська, Гиньківська, Лисівецька бібліотеки-філіали організували й провели годину пам'яті «Білі журавлі смутку...», на якій вшанували бійців, що загинули, захищаючи кордони нашої держави.

Краєзнавчу розвідку «Обличчя українського героїзму і гідності (наші краєни — воїни АТО)» здійснили Щитівецька, Торськівська, Лисичницька, Слобідська, Сверхківська бібліотеки-філіали.

До другої річниці Революції гідності бібліотеки сіл Торське, Шутроминці, Угриньківці, Бедриківці, Синьків, Лисичники, Новосілка, Нирків, Рожанівка, Добрівляни, Зелений Гай, Хмелева, Ангелівка, Лисівці провели історичну подорож «Крізь гомін століть і гомін сьогодення».

У бібліотечній вітальні «Літературні зустрічі» відбулася презентація книги Андрія Юркевича «Моя Революція», яку родина загиблого бійця на Сході України подарувала усім бібліотекам Заліщицького району.

На презентацію книги сина з м. Тернополя приїхав батько Андрія — Михайло Сафронович, який із глибоким болем у душі ділився спогадами з учасниками зустрічі, серед яких було багато студентської та учнівської молоді. До слова був запрошений педагог, воїн батальйону «Збруч» Орест Винницький, який перебував у короткочасній відпустці. На зустрічі були присутні матері загиблих воїнів в АТО.

Голова правління ГО «Самооборона Заліщицького району» Павло Лесюк та активні члени цієї громадської організації беруть участь в усіх бібліотечних заходах, дарують книги про героїку сучасних подій.

Оксана Іванівна Дяків, редактор районного часопису «Колос», презентувала в бібліотечній вітальні авторське видання «Нескорені серця», а також віршовані присвяти мужнім воїнам, які увійшли до колективної збірки «Воїнам світла».

ЗМІСТ

Щодо організації надання бібліотечних послуг в умовах об'єднаних територіальних громад	3
Сучасні технології популяризації читання серед бібліотекарів: форми роботи	7
Що почитати. Рецензії. Новинки	14
Бібліотечний калейдоскоп	20

П 84 Професійне досьє бібліотекаря : інформ.-метод. бюл. № 1/2 (56/57) / Терноп. обл. універс. наук. б-ка, наук.-метод. від. ; підгот. С. Т. Єрошенкова ; ред. О. М. Раскіна. — Тернопіль : [б. в.], 2016. — 24 с.

Пропонуємо вашій увазі черговий номер бюлетеня «Професійне досьє бібліотекаря». Маємо надію, що його матеріали допоможуть в організації діяльності та управління ЦБС.

Ваші зауваження та пропозиції щодо подальших випусків даного видання просимо надсилати на адресу: науково-методичний відділ, Тернопільська ОУНБ, бульвар Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46001; e-mail: nmv.tounb@ukr.net; тел.: 52-40-71.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Schoolbook.
Друк офсетний. 1,03 ум. др. арк., 1,03 ум. фарб. відб., 1,05 обл.-вид. арк.

Наклад 35 примірників

Тернопільська обласна універсальна наукова бібліотека,
б-р Т. Шевченка, 15, м. Тернопіль, 46001.
тел. (0352) 52-52-64. www.library.te.ua